

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

CİNSEL GELİŞİM

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilir.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	3
1. CİNSEL GELİŞİM.....	3
1.1. Tanımı ve Önemi	3
1.2. Cinsel Gelişimle İlgili Kavramlar	5
1.3. Cinsel Eğitim	10
1.4. Freud'a Göre Cinsel Gelişim Dönemleri.....	12
1.5. Cinsel Eğitimin Önemi	18
1.6. Cinsel Gelişimin Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	22
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	23
2. CİNSEL GELİŞİME UYGUN ETKİNLİKLER.....	23
2.1. Cinsel Gelişime Uygun Etkinlikler	23
2.2. Cinsel Gelişime Uygun Araç-Gereçler	26
2.3. Cinsel Gelişime Uygun Etkinlik Planlama	28
UYGULAMA FAALİYETİ.....	33
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	35
MODÜL DEĞERLENDİRME.....	36
CEVAP ANAHTARLARI	39
ÖNERİLEN KAYNAKLAR	41
KAYNAKÇA	42

AÇIKLAMALAR

KOD	141EO0009
ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Erken Çocuklukta Öğretmen Yardımcısı-Özel Eğitimde Öğretmen Yardımcısı
MODÜLÜN ADI	Cinsel Gelişim
MODÜLÜN TANIMI	Cinsel gelişim tanımını ve önemini, cinsel gelişimle ilgili kavramları, Freud'a göre cinsel gelişim dönemlerini, cinsel eğitimin önemini ,cinsel gelişimin diğer gelişim alanlarıyla ilişkisini tanıtan ve bu konulara uygun etkinlikleri içeren öğrenme materyaldir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	Birey Gelişimi modülünü tamamlamış olmak.
YETERLİK	Cinsel gelişim özelliklerine uygun etkinlik hazırlamak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında bireyin cinsel gelişim özelliklerine uygun etkinlik hazırlayabileceksiniz. Amaçlar 1. Uygun ortam sağlandığında bireyin cinsel gelişim özelliklerine uygun etkinlik hazırlayabileceksiniz. 2. Uygun ortam sağlandığında bireyin cinsel gelişim özelliklerine uygun araç-gereç hazırlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Kaynak kitaplar, bilgisayar, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, duyuru panosu, uyarıcı resimler, teyp, konuya yönelik bilgi CD, VCD, tahta, kalem.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda ise, kazandığınız bilgi ve becerileri belirlemek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanacak ölçme aracıyla değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

İnsanın soyunu sürdürmesi, cinsel gelişimin sağlıklı olmasına bağlıdır. İnsanın cinselliği, hemen hemen her işine, her davranışına yansır, etkide bulunur.

Günümüz toplumu sürekli bir gelişme ve değişme içindedir. Bu gelişme ve değişme toplumun her birimini değişik oranlarda etkilemektedir. Toplumsal değişmeye paralel olarak değer yargıları ve bazı kültürel özelliklerde yapısal değişime uğramaktadır. Ancak bu toplumsal değişime karşı, bazı değerler vardır ki bunlar oldukça dirençlidir. Cinsel davranış özelliklerine ait değerler bu konuda çarpıcı bir örnektir.

Günümüzün bu gelişen koşullarında bile birçok birey, cinsiyet konusunda yanlış bilgi, yanlış kavram, korku ve çekingenlik içindedir. Bu durum çoğu kez toplumun üyelerinin cinsiyeti ayıp, günah ve gizlilik içinde gören bir çevreden gelmiş olmalarının bir sonucu olarak düşünülebilir. En kültürlü anne ve babalar bile, çocuklarına yaşamla ilgili tüm konularda rahatça bilgi verebildikleri halde “çocuğunuza cinsel eğitim yaklaşımınız nedir?” sorusuna düşünmeden cevap vermede tereddüt ederler.

Yaşamımızda birçok kaynaktan sözel olan veya olmayan mesaj ve uyarılar alırız. Anne ve babaların verdiği mesajlar çocuk için çok önemlidir ve uzun süreli etkiye sahiptir. Bu nedenle çocuk ve ebeveyn arasında iletişim açık, tutarlı ve olumlu olmalı en önemlisi de mümkün olduğunca cinsel eğitime erken yaşta başlanmalıdır. Gerekli olan çocuğa cinsellik hakkında her şeyin değil, daha önemli olan temel gerçeklerin aktarılmasıdır.

Bu modülden edineceğiniz bilgi ve beceriler ile; cinsel gelişim ve eğitimin önemi, cinsel gelişim dönemleri, cinsel gelişimin diğer gelişim alanlarıyla ilişkisi konularında bilgi edinecek ve öğrendiğiniz bu bilgileri cinsel gelişime uygun etkinlik planlama ve cinsel gelişime uygun araç-gereç hazırlamada kullanabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazanacağınız bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında bireyin cinsel gelişim özelliklerine uygun etkinlik hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ø Cinsel gelişim ve cinsel eğitimin önemi, cinsel gelişim dönemleri ile ilgili kaynak kitaplardan ve internetten bilgi edininiz.
- Ø Bilgilerinizi çevrenizde gördüğünüz örneklerle zenginleştirerek raporlaştırınız.
- Ø Hazırladığınız raporu öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. CİNSEL GELİŞİM

1.1. Tanımı ve Önemi

Biyolojik özelliklerimizi temel aldığımızda erkek ya da dişi olarak belirlenen bir cinsiyetimiz vardır. Cinsellik ise bu biyolojik yapı üzerine eklenen sosyolojik, psikolojik ve felsefi boyutları da içeren daha geniş bir tanımlamadır. Doğum öncesinden ölüme kadar duyguları, düşünceleri, inançları, davranışları ve yaşantıları içeren gelişimsel bir süreçtir. Belirli bir yaşam döneminde beklenen cinsel duygular, inançlar ve davranışlar o yaşa uygun cinsel gelişimi belirler.

Resim1.1: Her canlım doğuştan getirdiği erkek veya dişi bir cinsiyeti vardır

Cinsel gelişim kişinin kendi cinsi ile ilgili üreme organlarının büyüüp gelişmesini ve bunlardan doğan sorunlarla ilgili davranış değişikliklerini kapsar. Cinsel gelişim kişiliğin diğer yönlerini de etkiler. Cinsel kimliğin oluşması ve kişinin cinsel kimliğine uygun davranmasında cinsel gelişim de önemli bir etmendir.

Resim 1.2: İnsan neslinin soyunu sürdürmesi cinsel gelişimin sağlıklı olmasına bağlıdır

Cinsel gelişimle ilgili kavramların daha kolay anlaşılmasında bir çocuğun kız ya da erkek olarak takınacağı tutum, rol ve davranış biçimlerine ait yapılacak yönlendirmelerin önemli olduğu bir gerçektir. Bu konuda cinsel gelişim teorilerinden bahsetmek konuyu anlamamız açısından yarar sağlayacaktır.

Cinselliğin gelişimi üzerine dört teori vardır:

- Ø **Bilişsel - Gelişimsel teori**
- Ø **Sosyal öğrenme teorisi**
- Ø **Psikoanalitik teori**
- Ø **Bilgi-işleme teorisi**

Bilişsel –gelişimsel teori, davranışları kişinin bilişsel dünyası ile dış dünyadaki gerçekliğin etkileşimi olarak açıklarken, sosyal öğrenme teorisinde davranışlar uyaran-tepki ilişkisi şeklinde açıklanmakta, psikoanalitik teori davranışları iç güdüler yönünden açıklarken bilgi-işleme teorisi de düşünmenin cinsel tipli davranışları düzenlediğini ileri sürmektedir.

Bilişsel-gelişimsel teori: Bilişsel-gelişimsel teoriye göre (Kohlberg 1966,Piaget 1950) çocuk seksüel şemaların oluşmasıyla ilk önce erkek-kadın ayırımını öğrenir. Daha sonra çocuk tanımladığı cinsel rolün belli stereotipi hareketlerini ayırt eder. Bu ayırt etmeler belli bir modele bağlı kalınarak değil anne, baba, kardeş, medya vb. kaynaklardan elde edilen soyutlamalardan yola çıkılarak yapılmaktadır. “Ben bir erkeğim ve erkek işi yapmak istiyorum” fikri çocuğun cinsiyetine uygun şekilde davranması ahlaki bir zorunluluk olarak kabul edilmektedir.

Sosyal öğrenme teorisi: Bu teoride (Bandura ve Walters 1963) çocuk yeni davranışları, cinsel rollere ait bilgileri, kişileri gözlemleyerek ve onları taklit ederek öğrenir. Anne ve babalar hem iletişim yoğunluğu açısından hem de çocuğun algılamasına göre en güçlü, en sıcak olma özellikleri nedeniyle çoğu kez özdeşim modeli olarak rol alırlar. Erkek çocuklar cinsel davranışlarını babalarının erkeksi davranışlarını, kız çocukları da annelerinin kadınsı davranışlarını taklit ederek, gözleyerek öğrenirler.

Psikoanalitik teori: Freud, psikoanalitik kuramın temsilcisi olarak, çocuğun bazı gelişimsel aşamalardan geçerek kişiliğini şekillendirdiğini ve cinsel gelişimin de bu sürecin temelini oluşturduğunu savunmaktadır. Freud fallik dönemdeki anne-erkek çocuk ve baba-kız çocuk ilişkisinin oedipal ve eletra kompleksiyle çözümlenerek, kişilik gelişiminin şekillendiğini ve bu sürecin cinsel gelişime ait bir süreç olduğunu belirtmektedir.

Resim 1.3: Oedipus kompleksi, farklı cinsteki ebeveyne karşı cinsel duyguların oluşmasıyla belirlenir

Bilgi-işleme teorisi: Bilgi-işleme yaklaşımına göre cinsel tipten ana belirleyicisi şemadır. Şemalar günlük tüm davranışlarımızı organize etmek için var olmak durumundadır. Cinsel rollere dayanan şemalar çocukların bilgiyi sınıflamasına ve çocukların kız ve erkek olarak rollerinin ayırımına ait bilgiyi kazanmalarını sağlar. Cinsel kimliğe ait net bir şekillenme olmadan çocuklar önce hem kız hem de erkek tiplerine ait şemalar oluştururlar. Daha sonra kendi cinsiyetlerine uygun örneklerle karşılaşınca bununla ilgilenir ve çeşitli sorularla bu ilgilerini pekiştirirler, böylece çocuklar kendi cinsiyetlerine uygun ek şemalar oluştururlar.

1.2. Cinsel Gelişimle İlgili Kavramlar

a- Cinsel olgunluk

Cinsel olgunluk insanın üreme sisteminin ve organlarının sağlıklı döl üretebilecek düzeye ulaşabilmesidir. Cinsel olgunluk bedenin “büyüme” sine ilişkin bir kavramdır ve cinsel gelişimin temelini oluşturur. Büyüme, genetik ve çevre faktörlerinin etkisi altındadır. Çevre faktörleri arasında yeterli ve dengeli beslenme, gerekli desteğin sağlanması ve hastalıklardan korunma sayılabilir.

Cinsel olgunluğa erişme biyolojik ergenliğin temelidir. Bu dönemde ilk göze çarpan ergenin hızla boy atması ve ağırlıkça artmasıdır. Ergenlik döneminde iskelet, kas ve yağ dokularının boyutlarında belirgin bir artış olmaktadır. Kas gelişimi, erkeklerde kızlara oranla daha fazlayken yağ dokusu gelişimi ise kızlarda daha fazla olmaktadır.

Resim 1.4: İnsan, cinsel olgunluğunun büyük kısmını gelişiminin ergenlik evresinde tamamlar

Büyüme olayı, tiroid hormonu, androjen ve östrojenlerin etkisi altında olup bu hormonların miktarlarında da artma olmaktadır. Bütün bu değişikliklere ikincil değişiklikler denir. Temel değişiklik üremeyi sağlayan bezlerin çalışmaya başlaması ile sağlanır. Üreme organlarındaki büyüme ve gelişme yönünden iki cins arasında farklılık görülür. Kızlar, erkeklerden yaklaşık iki yıl önce bülüğ çağına girmeleri sebebiyle cinsel organların gelişmesi kızlarda daha erken tamamlanır.

Cinsel olgunluğa erişen bir kızın vücudunda keskin çizgiler kaybolmaya, kollar, bacaklar, kałçalar ve göğüsler biçimlenmeye, koltuk altında ve cinsel organ çevresinde kıllanma ve yüzde sivilceler görölmeye başlar. Bunlar ikincil değişikliklerdendir. Asıl önemli değişiklik, yumurta hücresinin olgunlaşması ve adet kanamalarıdır. Kızlar genellikle 10-13 yaşlarında ilk adetlerini görürler. Bazılarında ise adet görme 15-16 yaşlarında olur. Yumurtanın olgunlaşması, yumurtalıktan ayrılması ve adet kanamasının görülmesi olaylarının tümüne “adet döngüsü” denir. Eriřkin bir kadının yumurtalıklarından her ay (28 günde bir) bir yumurta atılır. Buna yumurtlama (Ovulasyon) denir. Bu yumurta erkek hücreleri (sperm) ile birleştiği taktirde gebelik meydana gelir. Her adet döngüsünde rahim duvarı kalınlaşır, eęer o döngü içinde gebelik meydana gelmezse adet kanaması görülür. Yumurta döllenirse gebelik başlar ve gebelik süresince adet kanaması olmaz.

Ergenliğin ilk belirtilerinden birisi testis torbası (skrotum) ve testislerin gelişmesidir. Çeşitli sebeplerle oluşan penis sertleşmesi her zaman erotik anlamda değildir. Bu durum ergende utangaçlığa yol açar, ne yapacağını bilemez. Bu dönemde ilk meninin gelmesi, sıkıntı ve hayret yaratır. Bunun normal, fizyolojik bir olay olduğunu bilmeyen ergen meninin gelmesinden suçluluk duyabilirler. Bu değişikliklerin sebeplerini bilen ergenlerde bu tip problemler ve dönemler kolay atlatılır.

Yüzde sivilcelerin oluşması, sakal ve bıyığın çıkması, sesin kalınlaşması, koltuk altında ve cinsel organ çevresinde kıllanma, hızlı boy artışı, kasların gelişmesi ve özellikle omuzların gelişmesi bu dönemin özellikleri arasındadır.

Resim1.5: Erkeklerde ergenlik kız çocuklarına göre daha geç başlar, daha uzun sürer

b- Cinsel Kimlik

Cinsel kimlik, bireyin cinsiyetinden haberdar olması, bedeni ve benliğini belli bir cinsellik içinde algılayışı, kabullenışı, duyu ve davranışlarında buna uygun biçimde yönelişidir. Başka bir deyişle; bireyin kadın ya da erkek olarak kendisinin farkına varması ve kabullenmesidir.

Bir çocuğun kız ya da erkek doğması cinsel kimliğini kazanması için ilk koşuldur. Çocuk kendi cinsinin eğilimleri desteklediği sürece kız ya da erkek kimliğini benimseyecektir. Bireyin biyolojik olarak kadın veya erkek grubuna katılmasından çok, cinsiyet rolünü benimsemesi önemlidir.

Freud'a göre erkek çocuk cinsiyet rolünü babasıyla özdeşleşerek benimser. Bireyde libido denen hareketli cinsel bir enerji vardır. Bu enerji yaşam boyu bireyin önemli davranışlarını yönlendirir. Erkek çocuk, babası ile kendisi arasında benzerlik görür, kendini babasıyla özdeşleştirir. Özdeşleşme, çocuğun çok sevdiği ve hayranlık duyduğu bir yetişkin figürüne kendini benzetmesi sürecidir.

Davranışçı yaklaşımı benimseyen psikologlar ise çocuğun cinsiyet rolünü benimsemesinde edimsel şartlanmanın önemli olduğunu savunmaktadırlar. Çocuk erkek veya kadın grubunun davranış örüntüsünü gözler, algılar ve taklit eder. Taklit edilen davranış aile üyelerince onaylanır ve ödüllendirilerek motive edilir. Motivasyon devam ettiği sürece kadın veya erkek cinsiyet grubunun rolü benimsenir.

Bilişsel yaklaşımıcılara göre taklit etme tamamen reddedilemez. Ancak çocuğun anlama düzeyine göre taklit yapabileceği ve taklit edilen davranışın ailenin değerlerine uygun düşenlerden seçileceği kabul edilir.

Resim 1.6: Bilişsel yaklaşıma göre çocuk cinsiyet rolünü cinsiyet gruplarının özelliklerini kavrayarak benimser

Çocuk, üç-dört yaşında kişiliğini fark etmeye başlar. Meslekleri, kız ve erkek çocukları arasındaki farkı, çocukla yetişkin arasındaki ayrılıkları algılar. Üç yaşındaki bir çocuk hangi tür eşyaların hangi cinsiyet grubuna ait olduğunu bilir. Dört yaşındaki bir çocuk kız veya erkek olduğuna karar verebilir. Çocuk çevresinde aynı cins bir çok kişinin sergilediği pek çok özelliklerle karşılaşır. Cinsiyet rolünü benimseyebilmek için önce kendi kimliğinin farkına varır. Kız mı yoksa erkek mi olduğunu anlar. Erkek çocuğu diğer erkeklere benzeyen kendi fiziksel ve davranışsal yönlerini, kız çocuğu da diğer kızlara ve kadınlara benzeyen kendi fiziksel ve davranışsal yönleri algılar. Kız çocukları anneleri, erkek çocukları da babaları gibi davranmaya başlarlar. Taklit etme birinci derecede önemli değildir. Kız çocuğu annesini, erkek çocuğu babasını yeterli bulmadıkları ya da beklentilerine cevap alamadıkları zaman özdeşleşme durur.

Çocuk gerçekte anne ve babasıyla özdeşleşmeyebilir. Toplumda babasız pek çok çocuğun erkek rolünü, annesiz kız çocuğunun da kadın rolünü benimsediği ancak baba yokluğunun kızların cinsel gelişimi üzerinde erkeklerden daha az zarar verici olduğu gözlenmektedir. Babanın yokluğu, evden uzakta çalışması ya da çocuklarından uzak kaldığı durumlarda, erkek çocuk cinsel kimliğini geliştirmede bocalayabilir. Yalnız ablaların, teyzelerin başka bir deyişle kadın örneklerinin bol olduğu bir ev ortamı kız çocuğu için uygun bir ortamdır ancak böyle bir ortamda erkek çocuğunun erkek kimliğinden sapmaları kolaylaşmaktadır. Üstüne titrenen, evden çıkarılmayan çocuk arkadaşlıktan da yoksun kalınca kız kimliği daha da belirginleşir. Sokağa çıksa da erkek çocuklarına uyamaz. Oyunlara alınmaz. Kız çocuklarına yönelip onlarla kaynaşır. Kendi cinsel kimliğinden gittikçe uzaklaşan çocuk güvensiz bir kişilik geliştirir ve önlem alınmazsa kız yapılı bir erişkin olup çıkar. Ergenlik çağına geldiğinde karşı cins yerine kendi cinsine ilgi duymaya başlayabilir.

Annenin olmayışı ya da annenin kadınsı özellikler göstermeyişi de kız çocuk için benzer bir güçlük yaratmaktadır. Sevecen, yumuşak ve duygusal özellikler yerine sert tavırlı, erkeksi davranışları belirgin olan bir anne kız çocuğuna uygun örnek olmayacaktır. Erkeksi özellikleri baskın olan bir anneyle özdeşim yapan bir kız çocuğu halk arasında erkeksi davranışlar ve özellikler gösteren kadınlar için söylenen “Erkek Fatma” gibi davranabilir.

Resim1 7: Ebeveynin çocuk yetiştirme tutumları çocukların cinsiyete özgü davranışlarını etkileyebilmektedir.

Ebeveynlerin kız ve erkek çocuklarından beklentileri değişiktir. Erkek çocuğun, güçlü dayanıklı, yürekli, tuttuğunu koparan ve girişken olması istenir. Kız çocuğun usululuk, kibarlık, sevecenlik gibi nitelikler kazanmasına önem verilir. Kızın atılgan, girişken, başına buyruk olması aranan özellikler değildir. Erkek çocuğun ise pısırık, çekingen, korkak olmaması üzerinde çok durulur. Bilinçli ya da bilinçsiz ebeveynler kıza ve erkeğe yaraşan nitelikleri destekler ve pekiştirirler. Kıza ve erkeğe yakışmaz diye bilinen davranışlar anında cezalandırılır. Erkek çocuk çarşıya, pazara gitmeye alıştırılırken, kız çocuk evden uzaklaşmaması için öğütlenir.

Resim 1.8: Çocukların oyuncak tercihleri, cinsiyetlerine bağlı olarak farklılık gösterir

Okulöncesi dönemdeki bir erkek çocuğunun odası taşıt, spor ekipmanı, makineler ve savaş oyuncakları içerirken, kız çocuklarının odasında daha çok bebek ve evle ilgili oyuncaklar bulunmaktadır. Kız çocukların savaş oyuncakları ve taşıtlarla oynamaları ebeveyn tarafından onay görmemekte, erkek çocuğun cinsiyetine uygun olmadığı düşünülen oyuncaklarla oynamaları ise özellikle babaları tarafından hoş karşılanmamaktadır.

Resim 1.9: Evde kazanılan cinsel kimlikler çevrede pekişerek olgunlaşır.

Cinsel kimlik gelişiminde çocuk çevresindeki ağabey, abla, teyze, amca gibi örneklerden de etkilenmektedir. Oyunlarında aynı cinsten arkadaşlarının olumlu ya da olumsuz özelliklerini de benimserler. Kendi cinsel kişiliklerini onlarla karşılaştırır, erkek ve kız olarak yarışırlar.

1.3. Cinsel Eğitim

Cinsel eğitim, bedensel, duygusal ve sosyal gelişim kavramlarından hareketle, erkek ve kadının toplumsal rollerinin incelenmesi, bireylerin birbirlerine karşı kabul, sevgi, güven ve sorumluluk geliştirmeleri için eğitim olanaklarının sağlanması, insan cinselliğinin olumlu ve yapıcı bir güç olarak dengeli bir aile hayatında uygun bir biçimde geliştirilmesidir.

Başka bir tanımda cinsel eğitim, bireye üreme ile ilgili konu ve sorunlarda, cinsel iç dürtü ve güdülerini denetleyebilmesinde, cinsel konularda başkaları ile kuracağı ilişkilerde ve cinsel ilgilerinde gerekli davranışları kazandırmak için yapılan eğitimidir.

Her ebeveynin aklına “Çocuklarımızı cinsel hayat konusunda aydınlatmamız gerekli mi?” sorusu takılmaktadır. Günümüzde bu soruya kesinlikle olumlu cevap verilmektedir. Eğer çocuk, doğum, cinsiyet farkı, ana ve babanın rolü gibi konuları ana babasından öğrenemezse, başka kaynaklardan cevap aramaya başlayacaktır.

Çocukların cinsellikle ilgili sordukları sorulara eksik ya da kaçamak cevaplar vermek neredeyse bir gelenektir.

Resim 1 10: “Nasıl doğduğunu” soran küçük çocuğa onu leyleğin getirdiği masalı hala yaygındır

Çocuğa “nereden geldiği” konusunda bilgi verme yasağı kimi zaman susarak gösterilir. Çocuk soru sormaması gerektiğini bilinçsizce hisseder. Bu durum çocukların merakını daha çok artırır ve araştırmalarını derinleştirir. Cinsel olaylardan hiç söz edilmez. Çocuk susar, soru sormaktan cayar ve görünüşte bu konulara ilgi göstermez. Ancak içinden bebeklerin nereden geldikleri, erkekler ve kızlar arasındaki farkı, niçin yalnız evli insanların çocuğu olduğunu sorar durur. Bu durumda en büyük tehlike bu soruları daha bilgili! bir arkadaşın yanıtlamasıdır.

Resim 1.11: Küçük bir bebeğin günlük temizliği cinsiyet ayırımını anlatmada yardımcı olur

Çocukta cinsiyet farkıyla ilgi sorular 2. yaşta, doğumla ilgili olanlarsa 3-4 yaşta başlar. Çocuğun cinsel konulardaki merakı, öteki meraklar gibi yerinde ve sağlıklıdır. Bu, dünyayı tanıma ihtiyacından doğmaktadır. Sağlıksız merak yoktur ancak merakın sağlıksız doyumu vardır.

Ana-babalar “Bu benim çocuğumu ilgilendirmiyor”,“Çocuğum bunlarla hiç ilgilenmemiştir”, “eminim ki bunları hiç düşünmüyor” derler ancak yanılırlar. Çocukların ilgilenmeyişleri sadece görünüştedir gerçekte meraklarını içine atar ve saklarlar. Oysa çocukların kimi şeyleri anlaması için çeşitli olanaklar vardır. Yeni bir kardeşin doğumu, çocukların nereden geldiklerini açıklamayı sağlar. Hayvanlarda çocukları ilgilendiren canlı bir örnektir.

Resim 1.12: Cinsel eğitimde en basit ve kolay yöntem, çocukların sorularına cevap verme gereğine inanmaktır

Cinsel eğitime ne çok erken ne de çok geç başlanmalıdır. Çocuğın gelişim düzeyine uymayan bilgi güçlük yaratır. Çocuğa istediği anda basit, kısa, gerçek ve endişesiz cevap verilmelidir. Somut bilgiler zihni karıştırmayacaktır.

1.4. Freud’a Göre Cinsel Gelişim Dönemleri

Sigmund Freud (1856-1939) yetişkinlerde kişilik ve anormal davranışlar üzerinde çalışmalar yapsa da kişiliğın yapısında bebeklik ve çocukluk yıllarının önemini belirten ilk kuramcı olması nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Freud kişiliğın biçimlenmesinde yaşamın ilk altı yılının önemini vurgulamış ve çocuk yetiştirmede anne-baba tutumlarının önemine dikkati çekmiştir.

Freud’a göre kişilik id, ego ve süperego olmak üzere üç kısımdan oluşur. İd kişiliğın temel taşıdır. Doğuştan getirilir ve ruhsal enerjinin kaynağıdır. Aynı zamanda id, iç güdülerinde (libido ve saldırganlık) kaynağıdır. Ruhsal enerji iç güdüler şeklinde ortaya çıkar ve bir an önce doyurulmak ister. Ruhsal enerji doyurulma istemiyle içgüdü şeklinde ortaya çıkınca, Ego devreye girer. Ego kişiliğın yürütme organıdır. İd’in istekleriyle dış dünyanın (Süperegonun) eşleştirilmesi ile uğraşır. Ego gerektiğinde idin isteklerini ertelemeye, hoş yaşantıları seçmeye, hoş olmayanlardan uzak durmaya çalışır. Ego akılcıdır, mantıklıdır bir anlamda kişiliğın karar organıdır. Süperego ise; toplumsal ahlak kurallarını içerir. Süper ego bu anlamda vicdan demektir. Kişinin değer yargıları ve ahlak kuralları süper egosunda bulunur. Her zaman kafasına estiği gibi davranan ve toplumsal kuralları hiçe sayan kişilerde id baskındır, sürekli olarak ahlak kurallarını ve başkalarının ne diyeceğini dikkate alan, kurallara sıkı sıkıya bağlı kalan kişide süper ego baskındır; sürekli olarak akılcı davranmaya çalışan kişide ego baskındır.

Resim 1.13: Süperego bireyi yanlış davranışlara girmekten koruma işlevini görür

Freud, çocukluğun insan yaşamındaki önemini vurgulamıştır. Bu bölümde Freud'un cinsel (psiko-seksüel) gelişim dönemleri ve bu dönemlerin özellikleri verilmiştir.

1. **Oral dönem (0-1 yaş)**
2. **Anal dönem (1-3 yaş)**
3. **Fallik dönem (4-6) yaş**
4. **Latent (gizil) dönem (7-11 yaş)**
5. **Genital (puberte) dönem (12-18 yaş)**

1. Oral dönem

Bu dönemde haz bölgesi ağızdır. Belli başlı davranış biçimi olarak emme, ya da içine alma gösterilebilir. Bebek bu dönemde etrafındaki uyarıcıları almaya çalışır. Bunu hem emme biçiminde hem de diğer duyu organlarıyla yapmaya çalışır. Örneğin, gözleriyle etrafında gördüklerini, kulaklarıyla duyduklarını içine almaya çalışır. Bu dönemin ikinci kısmında diş çıkarma ile birlikte ısırma davranışı görülmeye başlar. Bu dönem uygun geçirilmediği takdirde, ağızla ve içme almayla ilgili bir takım davranışlar sıklıkla görülebilir: Sigara içme gibi...

Resim 1.14: Bebek ile anne arasındaki sıcak ilişki güven duygusunun gelişimini olumlu yönde etkiler

Bebek bu dönemde dünyanın güvenilir bir yer olup olmadığını anlamaya çalışır. Eğer bu dönem iyi geçirilirse **temel güven duygusu** edinilir. Annenin (veya onun yerine geçen kişinin) davranışları bu dönemin en önemli öğelerindendir. Çocuk üç boyut içinde güven duygusu kazanabilir: Tamdıklık, tutarlılık ve süreklilik. Anne bebeğin ihtiyaçları ile doyumu arasında yer alır. Bebeğin ihtiyaçlarının düzgün aralıklarla ve yeterli miktarda karşılanması, çocukta temel güven duygusunun gelişimine yol açar. Bu dönemde annesiyle sıcak,sevecen ve güven verici bir ilişki yaşayan çocuğun yaşam boyu diğer insanlarla da benzer nitelikte ilişki kurması beklenir.

2. Anal dönem

Anal dönem, haz ve ilginin dışkılama bölgesinde yoğunlaştığı dönem anlamındadır. Bu dönemde çocuk dışkı tutma ve bırakma davranışlarını yoğun biçimde kullanır. Bu dönem tuvalet eğitiminin ağır bastığı dönemdir. Çocuk dışkısını ve çişini, kaslarını kontrol altına alarak tutmasını öğrenir.

Tuvalet eğitimi aşamasında anne, çocuğun dışkısını tutmasını ve uygun zaman ve yerde yapmasını ister. Bunun için ödül ve ceza kullanır. Çocuk için dışkısı önemlidir. Dışkısı ile oynayabilir ve çevreye sürebilir. Bu durumda annenin tepkisiyle karşılaşır. Aynı dışkılama işlemi için annenin bazen sevinmesi, bazen kızması çocukta şaşkınlık yaratır. Annesinin baskısı sonucu çocuk, istenmeyen güdülerini bastırır. Bu dönemde annenin çok sabırlı ve sevecen olması gerekir. Annenin tuvalet eğitimi sırasında gösterdiği baskıcı ve katı tutumu çocuğun dışkısını tutmasına ve ileriki yaşamında inatçı, cimri ve yıkıcı kişilik özellikleri göstermesine neden olur.

Resim 1.15: Çocuğa uygulanan tuvalet eğitimi, kişilik özelliklerinin kazanılması üzerinde etkili olmaktadır

Çocuk tuvalet eğitimi ile tutma ve bırakma davranışlarını geliştirmektedir. Aynı zamanda bu dönem inatçılık dönemidir. Bu dönemde çocuk inatla bir şeyi ellerine alır, inatla onu savunur ve korur veya istemediklerinde onu atarlar. Çocuk bu dönemi iyi atlatamazsa, Freud'a göre ileriki yaşlarda koleksiyon yapabilir (tutar) veya müsrif birisi olabilir (bırakır).

3. Fallik dönem

Bu dönemde kişinin dikkati, ilgisi ve haz duygusu cinsel organlara yönelmiştir. Freud kuramını bu dönemde yaşadığını düşündüğü Oedipus ve Elektra Kompleksleri üzerine kurmuştur.

Oedipus kompleksi, erkek çocuğun annesine karşı (cinsel) bir istek duyması ve babasını rakip olarak algılaması demektir. Bu dönemde cinsiyeti(ni) keşfeden çocuk, bir yandan babasına hayranlık duyar, öte yandan (annesine karşı hissettiği duyguları anlarsa diye) babadan korkar. Elektra kompleksi ise kız çocukların babalarına karşı bir ilgi duyması ve annelerini rakip olarak görmeleri durumudur.

Resim 1.16: Her çocuk kendi cinsindeki ebeveynle özdeşim kurar

Freud daha çok oedipus kompleksi ile ilgilenmiştir. Gerek kız çocuğun gerekse erkek çocuğun ilk olarak anne ve babasıyla başlayan cinsel tercihleri süreç içinde kız çocuğun annesine benzeme, erkek çocuğun ise babasına benzeme çabalarıyla yön değiştirir. Çocuklar artık kendileri için rakip olan anne ve baba modelleriyle kurdukları özdeşimle onlar gibi olmayı deneyerek bu çatışmayı çözümlenmeye çalışırlar. Kız çocuk annesine benzeyerek babasının beğenisini kazanmaya, erkek çocuk da annesinin beğenisini kazanmaya çalışır. Bu mücadele Freud'un kuramının temelini oluşturur.

Resim 1.17: Freud'un kuramına göre ideal eş olarak, kız çocuk babasını erkek çocuk ise annesini tercih eder

Erkek çocuğun annesine yönelik cinsel duyguları özellikle babasıyla olan ilişkilerinde çatışma yaratır. Babadan gelecek cezanın cinsel isteklerin merkezi olan organlarına yöneleceğini bekleyen çocuk, babasının kendisinin cinsel organlardan yoksun bırakacağından korkar (**İğdiş edilme korkusu**). Bu durum anneye duyulan cinsel duyguların babaya yönelik düşmanlık duygularının bastırılmasına neden olur. Bu karmaşa aynı zamanda erkek çocuğun babasıyla özdeşleşmesine neden olur, anneye yönelen cinsel isteklerin yerini sıcak sevgi duygularının almasını sağlar.

Kız çocuklarda ise bu dönemde ilk sevgi nesnesi olan kişi yani annenin yerini giderek baba alır. Freud'a göre bu durum kız çocuğun penisten yoksun olduğunu fark etmesi ile başlar. Kız çocuk eksiklik duyduğu bu durumdan annesini sorumlu tutar ve babasına yaklaşır. Babasına karşı geliştirdiği bu yakınlık aynı zamanda kendinde olmayan bir organa sahip olmasındandır. **Penise imrenme** adı verilen bu durum, erkekteki iğdiş edilme korkusunun karşılığıdır. Bu karmaşa erkek çocukta olduğu gibi kız çocukta da bastırılır ya da çözümlenir.

4. Latent (gizil) dönem

İlkokul dönemini kapsayan yedi - on bir yaş dönemi Freud'a göre latent dönem olarak adlandırılır. Bu dönemde çocuk önceki cinsel meraklarını ansızın unuttur. Ruhsal ve cinsel alanda daha önceki yıllarda yaşanmış olan çalkantılar ve çatışmalar yatıştır. Okula başlama, cinsel aktivitelerin azalması ve toplumsallaşma görülür. Toplumsal kurallar benimsenir. Bu dönemde anne-baba ve aile bireylerine, öğretmen ve akranlar eklenmiştir. Çocuk artık anne-babasının yanında başka kişilerle de özdeşim kurar.

Resim 1.18: Latent dönemde çocuk toplumun geniş öğrenme olanaklarından yararlanır

Bu dönemde cinsel roller sağlamlaşır ve pekişir. Kız ve erkek çocukların oyunlarının niteliği farklılaşır.

5. Genital (puberte) dönem

Freud ergenlik dönemini genital dönem olarak adlandırmaktadır. Çocuğun cinselliği üreme amacına yönelik değildir daha çok haz almaya yöneliktir. Ergenlik ile birlikte kişinin cinselliği üreme amacına yönelik hale gelir. Bu dönem çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, ruhsal sorunları bol olan bir dönemdir. Buna paralel olarak çocukluğun bağımlılık döneminden, erişkinin bağımsız dönemine geçiş başlar.

Resim 1.19: Genital dönemde cinsel uyanışla birlikte, hızlı beden gelişimi gencin ruhsal dengesini bozar

Bu dönemin amacı gencin anne-babasına olan bağımlılığından koparak, aile dışındaki karşı cinsle olgun ilişkiler kurabilmeyi öğrenmesidir.

Etkinlik

Freud'un cinsel gelişim dönemlerini (oral dönem, anal dönem, fallik dönem, latent dönem ve genital dönem) tahtaya yazınız. Bu dönemlere ait çocukta görülen gelişimsel özellikleri söyleyiniz ve not ediniz. Örneğin tuvalet eğitiminin kazanıldığı dönem veya temel güven duygusunun geliştiği dönem, çocukta inatçılığın yoğun olduğu dönem gibi.

Oral Dönem	Anal dönem	Fallik Dönem	Latent Dönem	Genital dönem

1.5. Cinsel Eğitimin Önemi

Anne-babanın gerek çocuklarının cinsel kimliklerinin oluşumunda, gerekse cinsel eğitimlerinde rolleri büyüktür. Konuyu ülkemiz düzeyinde ele alırsak takınılan tavırların genellikle uç noktalarda ve hatalı olduğu görülmektedir.

Ülkemizde eskiden beri cinsel konuların anne- babayla konuşulması gelenek ve göreneklerimize göre yasaklanmıştır. Gelenek ve göreneklerimiz nedeniyle cinsel konularda görülen bu yasaklar ve koşullandırmalar gençlerimizi karşı cinsle konuşmaktan bile alıkoyarken, zaman zaman eş cinsellik, kız kaçırma ya da ırza geçme gibi sapıklığa ve suça itebilmektedir. Çocukluk döneminde cinsel yaşam konusunda eksik, hatalı bilgiler, gencin evlendiği zaman cinsel uyumu olmayan, doyum sağlayamayan, sinirli öfkeli uyumsuz birey olmasına neden olabilir.

Resim 1 20: Ülkemizde cinsellik konusuna hala tabu gözüyle bakılmaktadır

Çocuk yetiştirmede ebeveyn yaklaşımlarında sınıfsal farklılıklar gözlenmektedir. Üst sosyo-ekonomik seviyedeki ebeveynler çocuk cinselliğine karşı nispeten açık ve kabul edicidir. Çocuklarının ilgilerine açıklık getirirken, alt sosyo-ekonomik seviyedeki aileler, çocuklarının cinsel ilgilerini bastırmaya eğilimlidir.

Çoğu anne –baba cinsel eğitimin çocuğa ya da gence bu konuda sadece bir şeyler anlatmak olduğu düşüncesindedir. Oysa, anne-babaların birbirlerine karşı davranışları çocuğun vücudunu araştırmasına, keşfetmesine karşı tepkileri, tuvalet alışkanlığının kazanılmasındaki tutumları, çocuğun sorularına verdikleri yanıtlar ve çevresini öğrenme konusundaki girişimlerine karşı aldıkları tavır çocuğun cinsel gelişiminde önemli rol oynar.

Resim 1.21: Cinsel merak çocukların doğasında vardır

Çocuk üç yaşına geldiğinde kız-erkek ayırmalarını fark etmeye ve cinsellikle ilgili sorular sormaya başlar. Bu doğal bir gelişimdir. Ebeveyn paniğe kapılmamalı çocuğun sorduğu sorulara doğru cevaplar vermelidir. Cevaplar ayrıntılı, uzun, çocuğun kavrayamayacağı kadar karışık olmamalıdır. Sadece çocuğun sorduğu kadar anlatılmalıdır. Çünkü çocuk her yaşta farklı sorular sorarak meraklarını giderecektir.

Resim 1.22: Cinsel eğitimde hayvanlarda çocukları ilgilendiren canlı bir örnektir

Cinsel eğitim gerçeğe uygun olmalıdır. Çocuğa biyolojik açıdan üreme, cinselliğin aile yaşamında ve toplumdaki önemi anlatılmalıdır. Cinselliğin kişiliğin bir parçası olduğu vurgulanmalı, yaş ve gelişim düzeyine göre kürtaj, doğum kontrolü, gayri meşru çocuklar üzerinde durulmalıdır.

Ebeveynler, öğretmenler cinsel eğitim konusunda yeterli, doğru ve çocukların gelişimlerine uygun bilgiye sahip olmalı ve bu konuda çocuklarına yardım etmeli, yol göstermelidir.

1.6. Cinsel Gelişimin Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi

Cinsellik, yaşamımızın ve kişiliğimizin çok önemli bir parçasıdır. Tüm bireylerin cinsel konularda bilgilendirilmeye ihtiyaçları olduğu ve yaşları, toplum içindeki konumları, ahlaki değerleri ve bireysel özellikleri değişse de cinselliği yaşamaya hakları olduğu unutulmamalıdır.

Resim 1 23: Tüm canlılar cinselliği yaşar

Cinsel gelişim bireyin gelişiminin önemli bir yönüdür. Cinsel gelişimini sağlıklı yürütemeyen bireyin davranışlarında da birtakım bozukluklar görülür. Sağlıklı cinsel gelişim kişinin mutluluğunun ve başarısının temel nedenidir. Yaşamı boyunca bireyin karşılaştığı cinsel engellemeler ve sorunlar çevreye uyumunda olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Özellikle bireyin duygusal gelişiminin en önemli kaynağı cinsel gelişiminde ve işlevlerinde karşılaştığı sorunlardır.

Psikolojik açıdan cinsellik oldukça karmaşık bir olaydır. Cinsel yaşamda sıcak, sevecen ve anlayışlı olabilmek veya olamamak bireyin beden yapısından çok kişilik yapısına bağlıdır. Sevgi ve aşkın oluşmasında cinsel gelişim büyük rol oynar. Bunlara engel olunması kişide öfke ve diğer heyecanların doğmasına yol açar. İnsanın fizyolojik, psikolojik ve toplumsal yaşamında önemli bir yeri olan cinsellik insanların aile kurumunun oluşmasını da yönlendirmiştir.

Etkinlik

Freud'un kuramında yer alan Oedipus ve Elektra komplekslerinde gerek erkek gerekse kız çocukların anne ve babalarına olan davranışlarını düşününüz. Çevrenizdeki çocuklardan edindiğiniz gözlemlerinizi ve öğretmeninizin de rehberliği ile Oedipus ve Elektra karmaşasında erkek ve kız çocukların ebeveynlerine gösterdikleri tavırları sınıfta canlandırınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgileri aşağıdaki değerlendirerek belirleyiniz. Cümlelerin yanındaki başlıkları doğru önermeler için (D) , yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

- ()1. Bilişsel-gelişimsel teoriye göre, çocuk cinsel rollere ait bilgileri, kişileri taklit ederek ve gözlemleyerek öğrenir.
- ()2. Cinsel olgunluk bedenın büyümesi ile ilişkili bir kavramdır.
- ()3. Ergenlik döneminde kas gelişimi erkeklerde kızlara oranla daha fazlayken, yağ dokusu gelişimi kızlarda daha fazla olmaktadır.
- ()4. Çocuğun doğum olayı ile ilgili soruları 2 yaşında başlar.
- ()5. Çocuğun cinsel gelişime yönelik sorularını ebeveyn soyut örnekler vererek anlatmalıdır.
- ()6. Freud'a göre "id" kişiliğin temel taşıdır ve bir an önce doyurulmak ister.
- ()7. Çocuğun ihtiyaçlarının zamanında ve yeterli oranda karşılanmasıyla gelişen çocuk ile anne arasındaki sevgi alışverişi temel güven duygusunu oluşturur.
- ()8. Annenin tuvalet eğitimindeki baskıcı tutumu, çocuğun ileride sevecen ve sabırlı bir kişilik özelliği sergilemesine zemin hazırlar.
- ()9. Ergenlikte gencin cinselliği, üreme amacına yönelik hale gelir.
- ()10. Oedipus kompleksi kız çocukların babalarına karşı ilgi duyması ve annelerini rakip olarak görmeleri durumudur.

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarını karşılaştırmız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz. Yanlışlarınızı modülün ilgili faaliyetine dönerek tekrar ediniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazanacağımız bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında bireyin cinsel gelişim özelliklerine uygun araç-gereç hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Cinsel gelişime uygun etkinliklerde kullanılan yöntemlere ilişkin değişik kaynaklardan araştırma yapabilir, konu ile ilgili konferans ve seminerleri takip edebilir, bunların sonucunda da izlenimlerinizi rapor haline getirerek sınıfta arkadaşlarımızla paylaşabilirsiniz.

2. CİNSEL GELİŞİME UYGUN ETKİNLİKLER

2.1. Cinsel Gelişime Uygun Etkinlikler

Pek çok ebeveyn cinsellikle ilgili son derece açık bir tutum içinde olsa da çocuklarına cinsellikle ilgili sorularında nasıl davranacaklarını, nasıl etkinliklerle çocuklarını eğiteceklerini bilmemektedir. Çocuklarımız gazete ve dergilerde görüp okudukları yazılardan ya da televizyonda gördükleri sahnelerden bu kavrama pek yabancı olmasalar da bu karmaşık konuyu onlara nasıl açıklayabiliriz ?

Resim 2.1: Cinsellik ile ilgili eğitim ve etkinlikler okul öncesi yaşlardan başlayıp ergenliğin son dönemine kadar devam eden bir süreç olmalıdır.

Çocuklar evlerinde bu konu ile ilgili yeterli bilgiyi alamadıklarında başka kaynaklardan almaya çalışacaklardır ve bu bilgiler her zaman pek doğru olmayacaktır. Beş yaşındaki çocuk bebeklerin annelerin göbük deliğinden çıktığını düşünebilecektir. Bu çocuğun cinsel anlamda bilgilendirilmediği anlamına gelmemektedir. Esas problem, ebeveynlerin çocukların yaşlarına ve bilgilerine uygun açıklamalar yapmakta zorlanmalarıdır. Bebek doğumdan itibaren ne kadar çok kucaklanır, öpülür, sevilirse çocuğun vücudu ile o derece barışık olması ve ileri yaşlarda cinselliği olması gerektiği gibi güzel bir şey olarak algılanması sağlanır.

Kalabalık bir ortamda çocuğunuz sizi utandıracak sorular sorduğunda nasıl davranırsınız?

1. **Zaman kazanmaya çalışabiliriz:** “Evet, bu iyi bir soru” türünde bir yanıt size düşünme fırsatı yaratır.
2. **Kısmi cevaplandırma:** Konu ile ilgili aklınıza gelen ilk yanıtı veriniz ama ilk fırsatta bu konu üzerinde düşünüp bir dahaki sefere daha açıklayıcı olunuz.
3. **Erteleme:** Bu soru çok özel bir soru ve bunu seninle daha sonra ikimiz baş başa iken konuşmak isterim.
4. **Bu işi bitirme:** Eğer yeterince özgüvenli iseniz ve cinsellikle ilgili açık bir tutumunuz varsa şöyle cevap verebilirsiniz:”Bu bir prezervatif. Annenle baban şimdilik başka bir bebek istemedikleri için bunu kullanıyorlar”.

Miniklerin 2-3 yaşlarından itibaren aynanın karşısına geçip vücudunu incelemeye başlaması cinselliğin ilk şekillerinden biridir. Aynı şekilde çocuklar doktorculuk oyunlarında karşı cinsin özelliklerini keşfetmeye çalışırlar. Çocuklarımıza cinsellik konusunda açık davranırken bu konuda sınırlar olduğunu da öğretmemiz gerekir. Her insanın “özel hayatı” vardır ve HAYIR kelimesine mutlaka saygı gösterilmesi gerekir. En doğru ve en kolay eğitim iyi bir örnek olarak yapılır. Anne-baba çocuklarının yanında bir rahatsızlık hissetmeden rahatlıkla birbirlerine sarılıp sevgilerini ifade edebiliyorlarsa çocuklar bu duyguların nasıl bir şey olduğunu daha rahat anlayabilirler.

Resim 2.2: Çocuklarımızın yanında sevginizi göstermekten kaçınmayın

Cinsel bilgilendirme ve uygulanan etkinlikler süreci aynı zamanda kendi kendinizin bu konuyla ilgili bakış açınızı gözden geçirmenizi sağlayacak bir süreçtir. Çocuğun sorularını cevaplandırırken kendinizi huzursuz hissediyor ya da yetersiz cevaplar verdiğinizizi düşünüyorsanız çocuğunda tanıdığı bir yakınınızdan bu konuda yardım isteyebilirsiniz. Örneğin yaşı ilerleyen erkek çocuğunun annesine durmaksızın sorduğu sorulara annesinin vereceği yanlış ya da eksik bilgiler yerine babanın ya da amcanın çocuğa bu konuda yardımcı olması daha doğru olacaktır. Ancak bunu yaparken başından savmak şeklinde değil (Mesela, çoğu babanın yaptığı gibi: Bunu annene sor lütfen!) kendi sıkıntılarınızı kabul ederek, “Senin bu konuda daha doğru bilgi almanı istiyorum...” şeklinde bir başlangıçla çocuğu başka bir kişiye yönlendirebilirsiniz.

Resim 2.3: Cinselliğin temelinde aşk ve sevgi yatmaktadır

Araştırmalar cinsel bilgileri edinmek konusunda en önemli kaynağın anneler olduğunu kız ve erkek çocukların büyük bir çoğunluğunun cinsellikle ilgili bilgileri annesinden öğrendiğini doğruluyor. Okullarda genellikle cinsel gelişimin biyolojik yönünde etkinlikler uygulanırken, asıl cinsel eğitimde duyguların önemli yer tutması gerektiği unutulmaktadır.

4-5 yaşlarında çocuklar, kadınların hamile olduklarını gözlemleyip bu bebeklerin nereden çıktığını düşünmeye başlarlar. Soru sormaya ilk başladıklarında “Bebekler annelerinin karnında büyürler” türünde bir cevap ile tatmin olacaklardır. Bundan fazlasını öğrenmek istiyorsa sormaya devam ederler ancak o zaman başka açıklamalar yapmak gerekebilir. Cinsel eğitim konusunda yapılan en önemli hata gereğinden fazlasını çocuğa anlatmaktır. Bu durumda çocuklar asıl konuyu unutmakta, verilen cevapları da anlamadıkları için konu ile ilgili bilgilenme gerçekleşmemektedir.

Çocuklar ergenlik çağına girdiğinde cinsel gelişim alanında yapılan etkinlikler yetersiz kalmaktadır. Bu yaşlarda çocuklar öğrenmek istediklerini genellikle arkadaşları ile konuşarak ya da kitap vb. yayınlardan okuyarak öğrenmektedirler. Bu yaştan sonra ancak size güven duymasını sağlayarak yaşadıklarını sizinle paylaşmasını isteyebilirsiniz. Kendisine “Senin doğru olanı yapacağını biliyorum ama bana ihtiyacın olduğunda yanındayım” mesajını vermelisiniz.

Çocukların cinsel gelişim dönemlerine uygun çocuk ve ebeveyn arasında geçen soru ve cevap etkinliklerinden örnekler:

7 yaş öncesi

Neden annemin memeleri var, babamın yok?

Annen bir kadın, baban bir erkek. Erkeklerin memeleri yoktur. Kadınlar ise çocuk sahibi olabildikleri için memeleri vardır. Çocuk doğduktan sonra annelerin memelerinden gelen sütle beslenir.

Bebekler annelerinin karnına nasıl giriyor?

Anne ve babaların vücutları birbirine çok uygundur ve birbirleri ile çok yakınlaştıkları da bir bebek oluşabilir. Bu bebek anne karnında büyür.

7 yaş sonrası

O küçük delikten bebekler nasıl çıkar?

Bebeğin çıktığı delik çok esnek bir şeydir ve doğum olacağı zaman bebeğin içinden çıkabileceği kadar büyüyebilir.

Eğer bebek yapmak istemiyorsanız neden beraber yatıyorsunuz?

Çünkü büyükler birbirlerini çok sevdiklerinde bazen sadece birbirini sevmek ya da öpmek yeterli olmaz.O zaman birbirine gerçekten çok yakın olmak isterler.

Etkinlik 3

Çocuğun cinsel gelişim özelliklerini dikkate alarak siz de yukarıda verilen etkinliklere benzer diyaloglar hazırlayınız. Not ediniz ve sınıfta okuyarak, arkadaşlarınızla tartışınız. Gerektiğinde öğretmeninizin desteğini alınız.

2.2. Cinsel Gelişime Uygun Araç-Gereçler

Küçük çocuklar geleceğe oyun yoluyla hazırlanırlar. Çocuğun ilk hayat deneylerini geliştirici, öğretici ve düşündürücü niteliği olan oyun araçları ile zenginleştirmek onların gelişimlerinde önemli rol oynar. Kavrama hızının en yüksek olduğu okul öncesi yıllarında çocukları düşündüren ve toplumsal olgunluğa erdiren cinsel gelişim alanını destekleyen uygun araç-gereçlere önem vermek gerekir. Cinsiyet özelliklerini vurgulayan yap-bozlar, yine cinsiyet özelliklerini ayırt etme amacıyla kız ve erkek kıyafetlerinin yer aldığı araç-gereçler ya da hayvanların yer aldığı üreme olayının anlatıldığı kitaplar vb. çocuğun cinsel gelişimi ve cinsel kimliğinin kazanımı açısından son derece önemlidir. Bu tür araç-gereçler çocukların soru sormasına zemin hazırlayacak ve çocuk öğretmenin açıklamalarını dikkatle dinleyebilecektir.

Resim 2.4: Okul öncesi dönemde üreme olayını hayvanlarla anlatmak kolaylık sağlar

Çocukların davranış ve sorunlarına çözüm ararken, küçük çocukların algılayışları, anlayışları ve dünya deneyimlerinin yetişkinlerden farklı olduğu unutulmamalıdır. Çocuklar genellikle soyut kavramları anlamakta güçlük çekerler. Örneğin bir bebeğin annenin karnında büyüdüğü anlatıldığında, bebeğin annenin midesinde yiyeceklerle karışık olduğu tarzında düşünebilirler.

Cinsel gelişime uygun araç-gereç hazırlanırken

Çocuğun yaş ve gelişim düzeyi dikkate alınmalıdır.

Çocuğun anlayabileceği şekilde basit bir aktarımı olmalıdır.

Çocuğun geçirdiği deneylere ve yaşama biçimine uygun olmalıdır.

Çocuğun çevresi dikkate alınmalı, bitkiler ve hayvanlar bir üreme olayını anlatmada yardımcı olabilir.

En verimli öğrenim şeklinin somut öğrenim olduğu unutulmamalıdır.

Etkinlik 4

Cinsel gelişime uygun araç gereçlerin neler olabileceğini düşününüz ve söyleyiniz. Bunları hazırlarken başka nelere dikkat edilebileceğini maddeleyiniz.

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

2.3. Cinsel Gelişime Uygun Etkinlik Planlama

Çocuklar genellikle ilk yıllarda cinselliğin üreme yönünü merak eder ve bunlarla ilgili sorular sorarlar. Çocuklarla ebeveynlerin en rahat iletişimi onlu yaşlarda olmaktadır. Mesajlarda, ne söyleyeceğimizi, nasıl söyleyeceğimizi ve neleri söyleyeceğimizi belirlememiz gerekir. Çocuğumuza verdiğimiz mesajlar aynı zamanda bizim değer ve tavrlarımızı yansıtmaktadır. Örneğin, bir duruma karşı sözel cevap vermesek bile yüz ifademiz güçlü mesajlar oluşturabilir. Bunun yanında sosyal olarak şarkılarla, TV. programları ve reklamlarla birçok mesaj çevremizden verilmektedir. Anne, babalar vermek istedikleri mesajın ne olacağına karar verdikten sonra bu mesajları çocuğun sorularına cevap olarak nasıl ifade edeceklerini öğrenmelidir. Mesajın altında yatan düşünceyi keşfetmek size daha kolay cevap vermenizi sağlayacaktır.

Cinsellik konularına yönelik ebeveyn-çocuk meseleleri genellikle çocuğun soruları ile başlar. Aşağıdaki örneklerin her biri ile bir cevabı oluşturma ve belirlemede yetişkine yardımcı olması bakımından (basamak-basamak) bir etkinlik olarak sunulmaktadır.

Davranışlara yönelik basamaklar şunlardır:

- Çocuğun niçin böyle davrandığını düşünmek (çocuğun bakış açısından)
- Bu davranışa karşı vermek istediğimiz mesajların neler olacağına karar vermek
- Bu mesajın en güzel ifade tarzını belirlemek

Sorulara yönelik basamaklar şunlardır:

- Çocuğun gerçekten neyi sormak istediğini anlamak
- Verilecek bilginin ne olacağına karar vermek

DOKTORCULUK OYUNU

Durum:Çocuğunuzun odasına giriyorsunuz ve onu arkadaşı Ayşe'nin muayene ettiğini görüyorsunuz. Oğlunuz elbiselerini çıkarmış, Ayşe oyuncak steteskopla onun kalbini dinliyor.

Birinci adım:Kendi kendinize sorunuz

Niçin böyle yapıyorlar?

- Birbirlerinin vücutlarını merak etmiş olabilirler.
- Doktorun muayenhanesinde olanları tekrar ediyorlar.
- Televizyonda gördüklerini tekrar ediyorlar.

Mesaj örnekleri

- Başka birinin vücuduna dokunmak yanlıştır.
- Vücutlar mahremdir.
- Yalnızca doktorlar bunu yapmalıdır.

- Meraktansa olabilir.
- Elbiseleri çıkararak oynamak yanlıştır.

Hatırlayınız

Vücut konusunda merak normaldir. Çocuklar birbirlerinin cinsiyetleri konusunda meraklıdır.

Resim 2.5: Doktorculuk oyunu çocukların ilgisini çeken oyunlardandır

Olası tepkiler

Tepki: Derhal elbiseni giy, seni tekrar bu tarzda görmek istemiyorum.

Mesaj: Çocuklar kötüdür; fakat anne babanın göremeyeceği yerde bu davranışları tekrarlayabilirler.

Tepki: Ayşe elbiselerini giy ve derhal evine git.

Mesaj: Ayşe kötüdür ve bu onun hatasıdır.

Tepki: Tamam, birbirinizi merak etmişsiniz, elbiselerinizi giyin, ben size insan vücuduyla ilgili bazı resimler göstereceğim.

Mesaj: Merak normal bir şeydir. Anne baba bu soruları cevaplayacağı konusunda teminat veriyor.

Tepki: Birbirinizin vücudunuza dokunmanızı istemiyorum. Vücutlar mahremdir ve oyun oynadığınızda sizden elbiselerinizi açmamanızı istiyorum.

Mesaj: Çıplaklık ve dokunma mahremdir ve ebeveyn oyunların sınırlarını çocuklara bildiriyor.

Tepki: Görmezlikten gelme

Mesaj: Çocuklar hiçbir şey öğrenemez. Bu tarzda oynamaya devam edebilir de etmeyebilir.

CİNSİYET ROLLERİ

Durum:Dört yaşındaki oğlunuzun odasına giriyorsunuz, oğlunuz arkadaşı Ayşe'nin bebeğinin altını değiştiriyor ve size "Bana böyle bir bebek alır mısın?" diye soruyor.

Birinci adım: Kendi kendinize sorunuz.

Niçin böyle yapıyorlar?

- Televizyondan görmüş olabilir.
- Arkadaşının sahip olduğu şeyden istiyor.
- Onun için farklı ve ilgi çekici bir oyuncaktır. Diğer erkek çocukların hiçbiri böyle bir oyuncığa sahip değil.
- Bez değiştirmeyi yetişkinlerden görmüştür.
- Oyunda baba oluyordur.

Mesaj örnekleri

- Kızların yaptığı şeyleri yapan erkekler normal değildir ve homoseksüel olabilirler.
- Yalnız kızlar ve kadınlar bebek bakarlar.
- Farklı çeşit oyuncaklarla oynamak, yaratıcılığı artırdığı için iyidir.
- Cinsiyet rolleri karşılıklı değiştirilmelidir.
- İletmek istediğiniz mesaja yönelik tepkiye karar veriniz ve çocuğunuza öğretmek istediğiniz şeyi öğretiniz.

Olası tepkiler

Tepki:Bu bir kız oyuncaktır erkekler bebekle oynamaz.

Mesaj:Yalnızca erkeklerin ve yalnızca kızların oynayacakları oyuncaklar vardır.

Tepki:Baba rolünü oynamak ne hoş.

Mesaj:Oyun,yaşam için bir provadır. Bebek bakımı kabul edilebilir yetişkin erkek davranışıdır.

Tepki:Sana böyle bir oyuncak almayacağımı; fakat arkadaşının ki ile oynayabilirsin

Mesaj:Karmaşık bir mesaj. Çocuğun böyle bir oyuncacı olmayacak fakat bu tür oyuncaklarla oynaması normaldir.

Tepki:Benim için problem değil,fakat baban böyle bir şeyin alınmasına müsaade etmez

Mesaj:Anne ve baba her şey üzerine aynı fikirde değiller. Bu durumda baba patron.

Tepki:Bu konu hakkında düşünceğim, niçin sen ve Ayşe başka şeyle oynamıyorsunuz?

Mesaj:Şu an oyuncaklarla oynamak için uygun değil.

BEN NEREDEN GELDİM ?

Durum:Dört yaşındaki bir çocuk “nereden geldim?” sorusunu şu tarzda sorabilir

- Ben hastanede mi doğdum?
 - Nerede doğdum?
 - Ben evlatlık mıyım?
 - Vücuttan nasıl çıktım?
 - Bebek nasıl yapılır?
- Birinci adım: Kendi kendinize sorun

Gerçekte çocuk neyi araştırıyor?

- Nereden geldiğini mi düşünüyor?
- Hangi şehir veya yeri mi kastediyor?
- Nasıl doğduğunun öyküsünü mü anlatılmasını istiyor?

Cevaplamadan önce düşünün

- Doğum ve üreme hakkında kendi değer ve tavırlarınızı
- Vermek istediğiniz ne kadar gerçekçi bilginin olduğu
- Çocuğunuzun anlayabileceği gerçek bilginin ne kadarı bu yaşta anlaşılabilir olduğu

Hatırlayınız

-Konuşmada basit ve direkt cevaplar oldukça etkilidir. Konferans vermekten kaçınınız.

Resim 2.6: Çocuk için “nereden geldiği” her zaman merak konusudur

Cevabınıza karar veriniz

Olası cevaplar

- Çocuk:Ben nereden geldim?
- Ebeveyn:Sen nereden geldiğini düşünüyorsun
- Çocuk:Bilmiyorum, arkadaşım Ayşe bebeklerin nasıl yapıldığını biliyor fakat bana anlatmıyor

Ebeveyn:Pekala, bebekler annelerin vücudunda özel bir yerde büyürler.

Çocuk:Bebek orada nasıl oldu?

Ebeveyn:Anne ve baba onu, annenin vücudundaki küçük yumurta ve babanın vücudundaki bir sperm ile yaptılar.

Bunun gibi bir konuşma çocuğun merakını büyük olasılıkla yatıştıracaktır. Çocuk büyüdükçe sorular devam edebilir ve cevaplar daha ayrıntılı olabilir.

Etkinlik 5

Küçük kız kardeşiniz dört yaşında. Erkek çocuklar gibi o da ayakta çişini yapmak istiyor.Tepkinizi ve olası cevaplarınızı yazarak sınıfta tartışınız.

-Gerçekte çocuk neyi bilmek istiyor?

-Cevaplamadan önce düşünün.

-Olası cevaplar

UYGULAMA FAALİYETİ

Çocuğun cinsel eğitiminde kullanılmak bir etkinlik hazırlayınız. Etkinliğinizi sınıf ortamında veya uygun ortamlarda uygulayınız. Etkinliğinizin sonucunu rapor haline getirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Çocuğun cinsel gelişimine yönelik bir hikaye oluşturunuz	Ø Çocuklardaki cinsiyet farklılıklarına ilişkin hikaye oluşturabilirsiniz.
Ø Hikayenin amacını ve planını yapınız.	Ø Hikayenin amacını tahtaya yazmalarını isteyiniz. Ø Hikayenin planını tahtaya yazmalarını isteyiniz.
Ø Hikayede yer alan kahramanlara ilişkin görev dağılımı yapınız.	Ø Hikayede yer alan kahramanlara uygun rol dağılımı verildiğini kontrol edebilirsiniz.
Ø Görev alan öğrencilerden her birine aldıkları rollerle ilgili aksesuarlar dağıtınız.	Ø Alınan role uygun aksesuar alıp almadıklarını kontrol edebilirsiniz.
Ø Canlandırılacak ortama ilişkin araç-gereçleri sınıf ortamında yerleştirerek düzenleyiniz.	Ø Sınıf ortamında ev ortamının oluşturduğu araç-gereçleri kontrol edebilirsiniz.
Ø Hikayeyi canlandırınız.	Ø Görev almayan öğrencilerin dikkatli izlemelerini ve notlar almalarını söyleyiniz.
Ø Hikayede rol alan cinsiyete ait karakterleri oynarken (anne-baba, kız ve erkek çocuk) kendi yaşadıkları problemlere hikayede yer vermelerini isteyiniz.	Ø Problemlerin ders konularına uygunluğunu tespit edebilirsiniz. Ø Problemlerin yansıtılması sırasında öğrencilerin yansıttığı duygu ve düşünceleri tespit edebilirsiniz.
Ø Karşılaşılabilecek problemlere ilişkin çözüm yollarını da hikayede yansıtınız.	Ø Problemlere ilişkin bulunan doğru çözüm yollarına hikayede yer verip vermediğinizi kontrol edebilirsiniz.
Ø Problem çözümüne ilişkin önerileri rapor haline getiriniz.	Ø Problem çözümüne ilişkin sonuçları raporlaştırmada dikkat edilecek noktaları gözden geçirebilirsiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değişerek değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. İşlenen Konulara İlişkin Hikaye Oluşturdunuz Mu ?		
2. Hikayenin amacını tahtaya yazmalarını istediniz mi ?		
3. Hikayenin planını tahtaya yazmalarını istediniz mi ?		
4. Hikayede yer alan kahramanlara uygun rol dağılımı verildiğini kontrol ettiniz mi ?		
5. Alınan role uygun aksesuar alıp almadıklarını kontrol ettiniz mi ?		
6. Sınıf ortamında ev ortamının oluşturduğu araç-gereçleri kontrol ettiniz mi ?		
7. Görev almayan öğrencilerin dikkatli izlemelerini ve notlar almalarını söylediniz mi ?		
8. Problemlerin ders konularına uygunluğunu tespit ettiniz mi ?		
9. Problemlerin yansıtılması sırasında öğrencilerin yansıttığı duygu ve düşünceleri tespit ettiniz mi ?		
10. Problemlere ilişkin bulunan doğru çözüm yollarına hikayede yer verip vermediğinizi kontrol ettiniz mi ?		
11. Problem çözümüne ilişkin sonuçları raporlaştırmada dikkat edilecek noktaları gözden geçirdiniz mi ?		

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız, öğrenme faaliyetini tekrar ediniz cevaplarınızın hepsi evet ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgileri aşağıdaki cümleleri değerlendirerek belirleyiniz .Cümlelerin yanındaki başlıkları doğru önermeler için (D) , yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

- () 1. Çocuklar ilk yıllarda cinselliğin üreme yönünü merak ederler.
- () 2. Cinsellik konusunda çocukla ebeveyn arasında en rahat iletişim üç-dört yaşlarında olmaktadır.
- () 3. Çocuklara cinsel eğitim verilirken soyut örneklendirmeler kullanılmalıdır.
- () 4. Çocuklar ergenlik çağına girdiğinde cinsel gelişim alanında yapılan etkinlikler yetersiz kalmaktadır.
- () 5. Okullarda genel olarak cinsel gelişimin biyolojik yönünde etkinlikler uygulanmaktadır.
- () 6. Cinsellik konusunda en iyi eğitim yöntemi çocuğunuza uzun bir şekilde açıklama yapmaktır.
- () 7. Çocuk cinsellik konusunda yeterli bilgiyi ebeveynlerinden alamadığında bu bilgileri arkadaşlarından öğrenmeye çalışacaktır.
- () 8. Ebeveynin çocuğuna verdiği cinsel bilgilendirme, aynı zamanda kendini konuyla ilgili olarak değerlendirebileceği bir süreç olması bakımından önemlidir.
- () 9. Cinsel etkinlikleri çocuğa sadece ebeveyn uygulamalıdır.
- () 10. Cinsel konulara yönelik ebeveyn-çocuk meseleleri genellikle çocuğun soruları ile başlar.

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarını karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz. Yanlış cevap verdiyseniz modülün ilgili faaliyetine dönerek konuyu tekrar ediniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül kapsamında öğrendiğiniz bilgileri aşağıdaki soruları cevaplayarak belirleyiniz. Cevapları cevap anahtarından kontrol ediniz.

1. Anne-erkek çocuk ve baba-kız çocuk ilişkisinin Oedipal ve Elektra kompleksiyle çözümlenerek, kişilik gelişiminin şekillendiğini ve bu sürecin cinsel gelişime ait bir süreç olduğunu belirten teori hangisidir?
A) Bilişsel - Gelişimsel teori
B) Sosyal öğrenme teorisi
C) Psikoanalitik teori
D) Bilgi-işleme teorisi
2. “İnsanın üreme sisteminin ve organlarının sağlıklı döl üretebilecek düzeye ulaşabilmesidir” ifadesini karşılayan terim hangisidir?
A) Cinsel olgunluk
B) Cinsel kimlik
C) Cinsel eğitim
D) Hiçbiri
3. Aşağıdakilerden hangisi sosyal-öğrenme teorisine göre çocuğun erkek-kadın cinsiyet rollerini öğrendiği kaynaktır?
A) Anne, baba, kardeş, medya vb. kaynaklardan elde edilen soyutlamalardan
B) Cinsel rollere ait bilgileri, kişileri gözlemleyerek ve onları taklit ederek
C) Cinsel rollere dayanan şemalardan
D) Ebeveynle özdeşleşme süreci sonunda
4. Aşağıdakilerden hangisi cinsel kimlik ile ilgili doğru bir açıklamadır?
A) Cinsel kimlik, bireyin cinsiyetinden haberdar olmasıdır
B) Bireyin bedenini ve benliğini belli bir cinsellik içinde algılayışı, kabullenışı, duygu ve davranışlarında buna uygun biçimde yönelişidir.
C) Bireyin kadın ya da erkek olarak kendisinin farkına varması ve kabullenmesidir.
D) Yukarıdakilerin hepsi
5. Çocuğa verilen cinsel eğitim ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi **doğrudur**?
A) Cinsel eğitime ne çok erken ne de çok geç başlanmalıdır.
B) Çocuğa istediği anda basit, kısa,gerçek ve endişesiz cevap verilmelidir.
C) Soyut bilgiler zihni karıştırmayacaktır.
D) A ve B seçenekleri
6. “Sürekli olarak ahlak kurallarını ve başkalarının ne diyeceğini dikkate alan, kurallara sıkı sıkıya bağlı kalan kişidebaskındır” ifadesini karşılayan terim hangisidir?
A) İd
B) Ego
C) Süperego
D) Kişilik

7. Freud'un cinsel gelişim dönemlerine göre 1-3 yaş hangi dönem olarak adlandırılmaktadır?
- A) Oral dönem
 - B) Anal dönem
 - C) Fallik dönem
 - D) Genital dönem
8. Cinsel gelişim dönemlerinden anal dönem ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Bu dönem tuvalet eğitiminin ağır bastığı dönemdir.
 - B) Annenin tuvalet eğitimi sırasında gösterdiği baskıcı tutumu çocuğun ileriki yaşamında inatçı,cimri ve yıkıcı kişilik özellikleri göstermesine neden olur.
 - C) Bu dönem inatçılık dönemidir.
 - D) Bu dönemde çocuğun ilgisi cinsel organlara yönelmiştir.
9. “0-1 yaş döneminde çocuk ile ona bakan kişi arasında gelişen çocuğun istek ve ihtiyaçlarının zamanında ve yeterli oranda karşılanmasıyla desteklenen çocuk ile ebeveyn arasındaki sevgi alışverişine.....denir” ifadesini tamamlayan seçenek hangisidir?
- A) Bağlılık
 - B) Sevgi
 - C) Temel güven duygusu
 - D) Güven
10. Aşağıdakilerin hangisi Freud'un cinsel gelişim dönemlerinden olan latent (gizil) döneme ait bir özellik **değildir**?
- A) Bu dönem yedi - on bir yaş dönemini kapsar
 - B) Bu dönemde çocuk önceki cinsel meraklarını ansızın unuttur.
 - C) Toplumsal kurallar benimsemeye zorluk yaşanır.
 - D) Çocuk artık anne-babasının yanında başka kişilerle de özdeşim kurar.
11. “Kişinin cinselliği üreme amacına yönelik hale gelir. Bu dönem çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, ruhsal sorunları bol olan bir dönemdir. Buna paralel olarak çocukluğun bağımlılık döneminden,erişkinin bağımsız dönemine geçiş başlar.” Yukarıda verilen ifadeler Freud'un cinsel gelişim dönemlerinden hangisini ifade etmektedir?
- A) Anal dönem
 - B) Fallik dönem
 - C) Genital dönem
 - D) Latent dönem
12. “Kız çocukların babalarına karşı ilgi duyması ve annelerini rakip olarak görmeleri” durumu aşağıda verilen terimlerin hangisi ile ifade edilir?
- A) Oedipus Kompleksi
 - B) Elektra Kompleksi
 - C) İğdiş edilme korkusu
 - D) Özdeşim kurma

13. Cinsel eğitimle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Çocukluk döneminde cinsel yaşam konusunda eksik,hatalı bilgiler, gencin evlendiği zaman cinsel uyumu olmayan,doyum sağlayamayan birey olmasına neden olabilir.
 - B) Üst sosyo-ekonomik seviyedeki aileler, çocuklarının cinsel ilgilerini bastırmaya eğilimlidirler.
 - C) Çoğu anne –babalar cinsel eğitimin çocuğa ya da gence bu konuda sadece bir şeyler anlatmak olduğu düşüncesindedirler.
 - D) Anne-babanın gerek çocuklarının cinsel kimliklerinin oluşumunda, gerekse cinsel eğitimlerinde rolleri büyüktür.
14. Cinsel gelişime uygun araç-gereç hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiği hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?
- A) Çocuğun yaş ve gelişim düzeyi dikkate alınmalıdır.
 - B) Çocuğun anlayabileceği şekilde basit bir aktarımı olmalıdır.
 - C) Çocuğun geçirdiği deneylere ve yaşama biçimine uygun olmalıdır.
 - D) Yukarıdakilerin hepsi
15. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Çocuklarla ebeveynlerin cinsellik konusunda en rahat iletişimi üç- dört yaşlarında olmaktadır
 - B) Çocuğunuza cinsellik hakkında verdiğiniz mesajlar aynı zamanda sizin değer ve tavırlarımızı yansıtmaktadır.
 - C) Çocuğa verilecek cinsel eğitim konusundaki mesajlarda, ne söyleyeceğimizi, nasıl söyleyeceğimizi ve neleri söyleyeceğimizi belirlememiz gerekir.
 - D) Çocuklar genellikle ilk yıllarda cinselliğin üreme yönünü merak ederler.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

Öğrenme faaliyetleri ve ölçme değerlendirme bölümünde istenen çalışmalarını başarıyla tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer modüle geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ -1 CEVAP ANAHTARI

1	Y
2	D
3	D
4	Y
5	Y
6	D
7	D
8	Y
9	D
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ -2 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	Y
7	D
8	D
9	Y
10	D

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	C
2	A
3	B
4	D
5	D
6	C
7	B
8	D
9	C
10	C
11	C
12	B
13	B
14	D
15	A

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- Ø Anonim Sağlık Bilgisi, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1985.
- Ø ARAL, Neriman; Gülen, BARAN; Şenay, BULUT; Serap ÇİMEN, **Çocuk Gelişimi 2**, Turan Ofset, İstanbul, 2000.
- Ø ÜLGEN, Gülten; Emel, FİDAN, **Çocuk Gelişimi**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1992.
- Ø YÖRÜKOĞLU, Atalay, **Çocuk Ruh Sağlığı**, Doğu Matbaası, Ankara 1986.
- Ø YAVUZER, Haluk. **Çocuk Psikolojisi**, Remzi Kitabevi İstanbul, 1993.
- Ø KİŞİSEL, Elaine; M.Serap YILDIRIM, **Bilişsel Etkinlikler**, Milli Eğitim Basımevi İstanbul, 1993.

KAYNAKÇA

- Ø <http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/cocukruh/cinsell1.htm> (19.05.2006)
- Ø <http://www.ailem.com/templates/library/2869.asp?id=4540> (19.05.2006)
- Ø http://www.sosyal-fobi.com/konudetay.asp?subdetail_id=304 (2.07.2006)
- Ø <http://www.annecocuk.com/cocuk/cinsellik.htm> (19.05.2006)
- Ø <http://www.sxc.hu/photo/>
- Ø Anonim, **Sağlık Bilgisi**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1985.
- Ø ARAL, Neriman; Gülen, BARAN; Şenay, BULUT; Serap, ÇİMEN, **Çocuk Gelişimi 2**, Turan Ofset, İstanbul, 2000.
- Ø ÜLGEN, Gülten; Emel, FİDAN, **Çocuk Gelişimi**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul. 1992.
- Ø YÖRÜKOĞLU, Atalay. **Çocuk Ruh Sağlığı**. Doğu Matbaası, Ankara, 1986.
- Ø ÇAKMAKLI, Kemal, **Aileler İçin Sosyal Hizmet**, T.C.Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.
- Ø TUĞRUL, A.Belma, **Cinsel Gelişim Kuramları ve Cinsel Eğitim**. Okulöncesi Eğitimciler İçin El Kitabı. Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1994.
- Ø YAVUZER, Haluk. **Çocuk Psikolojisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- Ø BACANLI, Hasan, **Gelişim ve Öğrenme**, Nobel Yayınları, 2000.
- Ø ARTAN, İsmihan. **Engelli Çocuk ve Gençlerin Cinsel Eğitimi**, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi 4(39). Milli Eğitim Yayınları, 2003.
- Ø ÖZALP, Alanur, **Çocuğunuz ve Siz**, İdol Yayıncılık. İstanbul.

